

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från Alvesta kyrka tidigare benämning Aringsås kyrka, Växjö stift

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av prover från Alvesta kyrka tidigare benämning Aringsås kyrka, Växjö stift*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:71). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

11 Oktober 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:71

Anton Hansson & Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN ALVESTA
KYRKA TIDIGARE BENÄMNING ARINGSÅS KYRKA, VÄXJÖ STIFT****Uppdragsgivare:** Knadriks Kulturbbygg AB, gränsgatan 19, 291 59 Kristianstad, org nr 55 6827-4061. Kontaktperson Karl-Magnus Melin**Område:** Småland **Prov nr:** 64610-64616 **Antal borrh+sågprov:** 4+3**Dendrokronologiskt objekt:** Tidigare analyserat, Löfstrand 1980-tal, Bartholin 1997.**Resultat dendro:**

Dendro nr:	Provnr; provposition	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Egenålder ±20 (mer vågat dateringsförslag inom parantes)
64610	1A+B+C; väggtimmer	Tall	151; 3	Sp 23, Ej W	1156	1193-1233	240
64611	2A+B; fotträ?	Ek	180	Ej Sp, Ej W	1168	E 1178	240
64612	3; Stavplanka	Ek	134; 1	Ej Sp, Ej W	1070	E 1080	220 (1080-1140)
64613	4; ?	Tall	84	Ej Sp, Ej W	1074	E 1134	220
64614	5; Stavplanka	Ek	189	Ej Sp, Ej W	1061	E 1071	260 (1071-1130)
64615	6; Stavplanka	Ek	103	Ej Sp, Ej W	1051	E 1061	210 (1061-1120)
64616	7; Stavplanka	Ek	198	Ej Sp, Ej W	1081	E 1091	280 (1091-1150)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Ekvirket korrelerar väl inbördes vilket tyder på att det är hämtat från ett gemensamt område. Ekvirket korrelerar bäst mot virke från kyrkorna i Nöttja och Sjösås, vilket tyder på att virket i Alvesta kyrka kan vara helt lokalt avverkat. Virket är av normaltillväxt utan störningar med hög egenålder och bör ha stått i orörd skog

Fyra stavplankor av ek, prov 64612, 64614-64616, har, om ett gemensamt fällningsår förutsätts, avverkats någon gång **efter 1091**. Baserat på den samlade bedömningen av provernas datering av yttersta årsring är avverkning efter 1150 mindre sannolikt. Dock skulle det innebära att prov 64615, med äldst uppmätt yttersta årsring av de fyra proverna, fått cirka 15 cm virke borthugget vid avverkning omkring 1150 vilket är orimligt. Det innebär att det mer troliga avverkningstillfället ligger som **senast omkring 1120** om virket till de fyra proverna är avverkade samtidigt. Troligen har avverkningen skett **kring år 1100**.

Virket till prov 64610 är avverkat någon gång **1193-1233**. Virket till prov 64611 är avverkat **efter 1178** medan virket till prov 64613 är avverkat **efter 1134** vilket innebär att dessa två prov kan vara avverkade samtidigt med prov 64610 (någon gång 1193-1233). Prov 64613 skulle kunna höra till den äldre gruppen av stavplankor, men enligt uppdragsgivaren är det mer troligt att provet hör samman med det yngre virket.

Tallvirket korrelerar högt mot geografiskt spridda konstruktioner: Marka kyrka i Västergötland, kyrkboden i Hult vid Eksjö samt Dädesjö kyrka nordost om Växjö. Proveniensen blir därför något svårbedömd men virkeskällan kan ligga i kyrkans närområde.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk analys av prover från Alvesta kyrka, Växjö stift. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2023:71. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891